

Is uw accountantsorganisatie straks op tijd klaar voor de controles 2010?

Zet implementatietraject nieuwe controlestandaarden tijdig in gang!

Albert Bosch en Koen Borst

De nieuwe controlestandaarden hebben tot doel om meer duidelijkheid te geven aan controlerend accountants, hun toezichthouders en aan gebruikers van jaarrekeningen. De invoering van nieuwe controlestandaarden heeft zowel gevolgen voor individuele accountants, als voor accountantsorganisaties. De implementatie van de nieuwe controlestandaarden betekent in ieder geval: aanpassen van het controlehandboek, templates en software en bijscholen van medewerkers. Daar moet u al zeer binnenkort mee gaan beginnen.

De meest basale vraag in deze context is natuurlijk: 'Waar begint u?'. Alle controlestandaarden ondergaan veranderingen ten opzichte van de huidige controlestandaarden. Sommige standaarden zijn hoofdzakelijk herschreven in een nieuwe structuur en andere standaarden zijn inhoudelijk sterk gewijzigd (vernieuwd). Ook komen er vier nieuwe standaarden bij (!), zie hiervoor het statusoverzicht hieronder. Het beoordelen van de gevolgen van de invoering van nieuwe controlestandaarden voor accountantsorganisaties, begint met het in kaart brengen van de veranderingen in de nieuwe controlestandaarden zelf. Deze inventarisatie is de opmaat naar de te nemen (vervolg)stappen. Zodra de veranderingen zijn geanalyseerd, kan de accountantsorganisatie het controlehandboek aanpassen op de nieuwe standaarden (zowel inhoudelijk als methodologisch). Dit zal vervolgens moeten leiden

tot aanpassing van de tools en templates die elke accountantsorganisatie gebruikt. Tot slot zullen de aanpassingen in het controlehandboek en in de tools en templates door middel van een cursus moeten worden gedeeld met de medewerkers. Schematisch ziet dit eruit zoals de afbeelding bovenaan de volgende pagina.

Voorbeelden

Hierna volgen drie voorbeelden van nieuwe of gewijzigde standaarden. Deze maken inzichtelijk hoe wijzigingen kunnen doorwerken in aanpassingen in het controlehandboek en in de tools en templates.

Controlestandaard COS 265

Als eerste voorbeeld noemen we de nieuwe controlestandaard COS 265, over het communiceren van tekortkomingen in de interne beheersing. Deze geheel nieuwe controlestandaard vereist dat significante tekortkomingen in de interne beheersing

NV COS 2010 in het kort:

- Van toepassing op controles van boekjaren eindigend op of na 15 december 2010
- Vertaling van de clarified ISA's
- Elke standaard is opgebouwd uit doelstellingen, vereisten en toepassingsmateriaal
- Specifieke aandacht voor toepassing bij kleine(re) entiteiten

moeten worden gecommuniceerd naar degenen die zijn belast met governance en management. Een tekortkoming kan betrekking hebben op een aanwezige maatregel van interne beheersing, die in opzet of werking tekortschiet. Maar ook het ontbreken van een maatregel van interne beheersing, terwijl deze er wel hoort te zijn (naar de professionele oordeelsvorming van de accountant), is een tekortkoming in de interne beheersing. Dit betekent dat het controlehandboek moet voorzien in controlewerkstappen of handreikingen, die zijn gericht op het expliciet onderkennen en documenteren van dergelijke tekortkomingen.

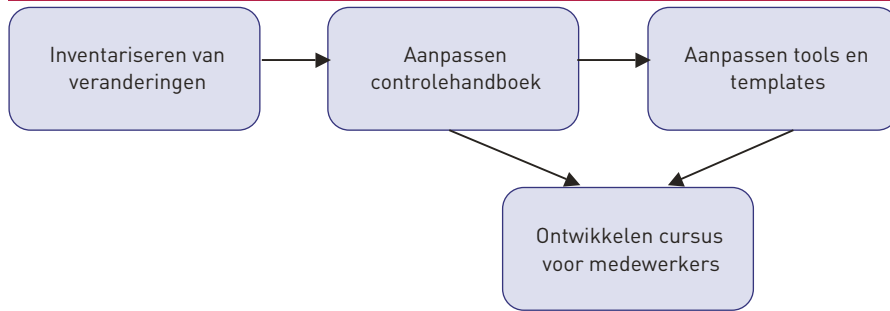
Controlestandaard COS 450

Een tweede voorbeeld is de nieuwe controlestandaard COS 450. Deze controlestandaard behandelt de evaluatie van gevonden afwijkingen (voorheen onjuistheden) en is grotendeels een afsplitsing van de huidige controlestandaard 320 (materieel belang in de accountantscontrole). Standaard 450 vereist dat onderkende afwijkingen worden geaccumuleerd, met uitzondering van die afwijkingen die duidelijk onbeduidend zijn. Het grensbedrag voor afwijkingen

Statusoverzicht controlestandaarden

Herschreven				Vernieuwd			Nieuw
210	300	510	610	200	540	705	265
220	315	520	700	260	550	706	450
230	330	530	710	320	580	800	805
240	500	560	720	402	600		810
250	501	570		505	620		

Stappenplan implementatie nieuwe controlestandaarden

die duidelijk onbeduidend zijn, moet worden gedocumenteerd. Ook vereist deze standaard dat de evaluatie van de gehanteerde materialiteit plaats moet vinden voorafgaand aan de evaluatie van afwijkingen. Het controlehandboek moet – evenals de tools en templates – voor de materialiteitsbepaling derhalve worden uitgebreid met de bepaling van het grensbedrag voor het criterium duidelijk onbeduidend (inclusief kwalitatieve en kwantitatieve overwegingen). Het lijkt ons zinnig om het evaluatieoverzicht van gevonden afwijkingen te beginnen met de evaluatie van de materialiteit. Hierdoor kan volgtijdelijkheid de evaluatie van de materialiteit en de gevonden afwijkingen zichtbaar worden gemaakt.

Controlestandaard COS 600

Als laatste voorbeeld noemen wij de vernieuwde controlestandaard COS 600 over groepscontroles. Standaard 600 heeft in het recente verleden de expliciete aandacht van de AFM gehad. De (on)juiste toepassing van standaard 600 heeft grote impact op de planning en uitvoering van de controle. De vernieuwde standaard 600 vereist in de planningsfase meer betrokkenheid van de groepsaccountant bij de aansturing van en communicatie naar de accountant van een groepsonderdeel. De doelstelling van deze standaard begint bij het vaststellen of de accountant fungeert als groepsaccountant. Is dat het geval, dan is de doelstelling van controlestandaard 600 tweeledig. De groepsaccountant moet als eerste naar de accountants van groepsonderdelen de reikwijdte en de gefaseerde planning van hun werkzaamheden communiceren. Ook zal hij afspraken moeten maken over de manier waarop de accountants van groepsonderdelen hun bevindingen naar hem terugcommuniceren.

Anderzijds is de doelstelling van de nieuwe standaard dat voldoende geschikte controle-informatie verkregen moet worden uit de financiële informatie inzake de groepsonderdelen en het consolidatieproces. Dat betekent dat het behalen van deze doelstellingen expliciet uit het controledossier moet blijken. Mogelijkerwijs verlangt dit uitbreiding van het controlehandboek in de planningsfase, als wel de opname van specifieke werkstappen in het werkprogramma of het digitale dossier. Ook zijn de vereisten licht uitgebreid inzake het vaststellen van de deskundigheid en onafhankelijkheid van de accountants die de groepsaccountant inschakelt. Dit heeft gevolgen voor zowel het controlehandboek als het controleprogramma. De nieuwe controlestandaard COS 600 legt in paragraaf 30 ook verantwoordelijkheid bij de accountant van een groepsonderdeel. Ook bij zijn accountantsorganisatie zal het controlehandboek waarschijnlijk moeten worden aangepast.

Wanneer begint u?

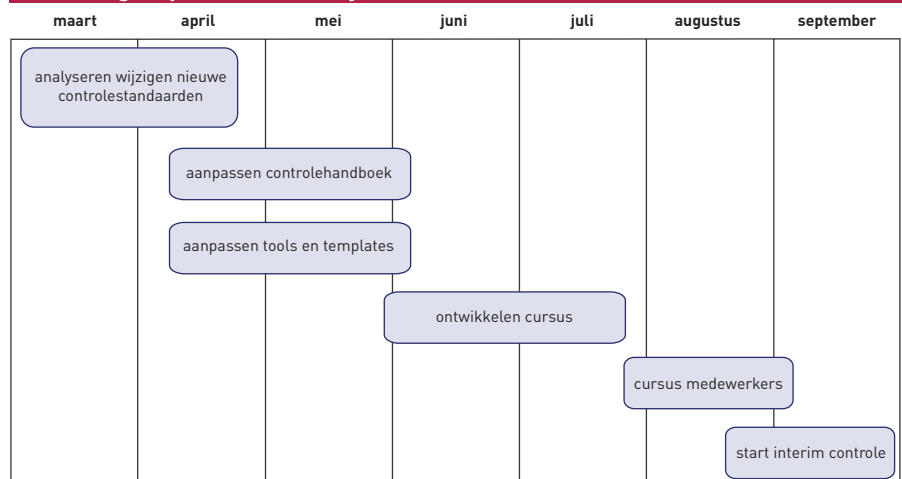
De veranderingen die moeten worden doorgevoerd in het controlehandboek en in de tools en templates vergen voor-

bereiding en (doorloop)tijd, net als het ontwikkelen van een cursus voor medewerkers. Het doorvoeren van deze veranderingen vergt niet alleen vaktechnische expertise, maar ook IT-deskundigheid, aangezien aanpassingen van de meeste tools en templates resulteren in aanpassing in de software. Wij raden accountantsorganisaties aan om op tijd te beginnen met deze voorbereiding. De controles van boekjaren 2010 beginnen veelal in de zomermaanden met opdrachtacceptatie en -continuatie. Hierbij zullen aangepaste (vernieuwde) opdrachtbevestigingen worden verstuurd. Ook zijn er, naast de in dit artikel behandelde controlestandaarden, controlestandaarden met gewijzigde of nieuwe vereisten, die relevant zijn in de voorbereidings- en planningsfase van de controle. In het schema dat onderaan deze pagina staat, rekenen wij terug naar het moment dat accountantsorganisaties moeten beginnen met het implementatietraject. Dit schema geeft een realistisch overzicht, op basis waarvan wij vinden dat accountantsorganisaties zeer binnenkort moeten beginnen met het implementatietraject. Voordat hiermee kan worden gestart, moet nog wel worden nagedacht over de personele bezetting van het implementatieteam en de rol van de IT-afdeling in het implementatietraject.

Wachten op ondersteuning beroepsorganisatie

Het NIVRA heeft aangegeven haar leden actief te willen ondersteunen bij de implementatie van de nieuwe controle-

Planning implementatietraject

standaarden. Ook heeft het NIVRA aangegeven om in 2010 nadere toelichtingen te publiceren over een aantal belangrijke wijzigingen, wanneer deze voor de leden het meest relevant zijn. De meeste toelichtingen zullen na afronding van de controles over 2009 worden gepubliceerd. Naar ons oordeel is dit aan de late kant, gelet op bovenstaande analyse (zie kader) van de te actualiseren onderdelen. Vooral nog is niet duidelijk welke toelichtingen we mogen verwachten van het NIVRA. Wel staat de eigen verantwoordelijkheid van de accountantsorganisatie in de implementatie van de nieuwe controlestandaarden buiten kijf. Het NIVRA kan echter met aanvullende communicatie over de te verwachten ondersteuning de accountantsorganisaties beter in staat stellen om zich voor te bereiden.

PE-onderdeel

Een van de doelstellingen van de nieuwe controlestandaarden is de uniforme, consistente toepassing ervan door accountants. Dit vereist minimalisering van interpretatieverschillen. Accountants zullen daarom over voldoende kennis van de nieuwe controlestandaarden moeten gaan beschikken. Reden voor het NIVRA

om de nieuwe controlestandaarden tot verplicht onderdeel van de permanente educatie te maken. Interne opleidingsafdelingen en cursusaanbieders hebben voornamelijk relatief veel vrijheid over de inhoud van de cursus. Wij zouden een proactieve rol van het NIVRA m.b.t. de eisen aan de cursusinhoud toejuichen.

Rol AFM

Elke standaard bevat naast doelstellingen en vereisten ook toepassingsmateriaal. Het toepassingsmateriaal bevat geen nieuwe verplichtingen, maar guidance hoe de accountant aan de verplichtingen kan voldoen. Wij zijn benieuwd hoe de AFM omgaat met het onderscheid tussen vereisten en guidance bij de toetsing van de controledossiers 2010. Zal de AFM bijvoorbeeld een 'comply or explain' houding aannemen ten aanzien van het toepassingsmateriaal? Onveranderd blijft dat accountants met behulp van hun dossier moeten kunnen uitleggen hoe zij aan de vereisten hebben voldaan.

Inspannend

De implementatie van de nieuwe controlestandaarden zal een behoorlijke inspanning vergen van accountantsorganisaties. Het

goede moment om te beginnen met de voorbereiding is inmiddels aangebroken, gelet op de waarschijnlijk benodigde doorlooptijd. De eerste stap in het implementeren van de nieuwe standaarden is het verkrijgen van inzicht in de veranderingen in de nieuwe standaarden ten opzichte van de huidige controlestandaarden. Daarmee kunnen accountantsorganisaties analyseren welke veranderingen zij moeten doorvoeren in hun controlehandboeken en tools en templates. Ook wordt dan duidelijk of het loont om intern een cursus te ontwikkelen of om extern een cursus in te kopen. An

Drs. A.S. Bosch RA (l.), senior consultant bij Solutional Assurance Services en universitair docent aan de Vrije Universiteit Amsterdam, en drs. K. Borst RA, directeur Accountancy – Kennis en Kwaliteit bij accon ■ avm en universitair docent aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Meer verzuimboetes in aantocht

Herzien BBBB levert ruime beboetingsmogelijkheden op

Ludwijn Jaeger

Rond Prinsjesdag heeft de staatssecretaris van Financiën een veelheid aan wetsvoorstellen over ons uitgestort. Het leeuwendeel daarvan is zonder slag of stoot door beide Kamers van het parlement geloodst en met ingang van dit jaar in werking getreden. We worden zoet gehouden met de opmerking dat het met name gaat om vereenvoudiging: wie kan daar nou wat op tegen hebben? Onderdeel van dit redelijk omvangrijke pakket aan voorgestelde wijzigingen is echter ook de herijking van het boetebeleid.¹ Daarover een enkel woord.

Eén van de voornaamste wijzigingen is onmiskenbaar dat enkele verplichtingen, die tot afgelopen jaar strafbaar waren gesteld maar nauwelijks tot niet

tot vervolging leidden, nu zijn aangemerkt als (louter) beboetbaar feit. Deze ingevoerde herkwalificatie, aldus het kabinet, van het niet voldoen aan de bedoelde

verplichtingen drukt geenszins een verminderde afkeuring van het gedrag uit. Dit zorgt slechts voor een wettelijk sanctiestelsel dat beter aansluit bij de aard van de overtreding. Het gaat hierbij om de verplichtingen die strafbaar waren gesteld in het eerste lid van artikel 68 AWR. Deze zijn nu opgenomen in het nieuwe artikel 67ca van de AWR. Het gaat dan om de verplichting van ondernemers, respectievelijk administratie- en inhoudingsplichtigen, om te verzoeken een